Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 6. 2010, sp. zn. 22 Cdo 2207/2008, ECLI:CZ:NS:2010:22.CDO.2207.2008.1

Číslo: 105/2011

Právní věta:

Důsledkem prodlení člena společenství vlastníků jednotek s plněním příspěvku na náklady spojené se správou domu včetně úhrad za služby spojené s užíváním jednotek je povinnost platit úroky z prodlení, nikoliv poplatek z prodlení.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 29.06.2010

Spisová značka: 22 Cdo 2207/2008

Číslo rozhodnutí: 105

Číslo sešitu: 8

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Poplatek z prodlení

Předpisy: § 517 odst. 2 obč. zák.
§ 697 obč. zák.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

O k r e s n í s o u d v Karlových Varech rozsudkem ze dne 3. 4. 2007, ve znění usnesení ze dne 29. 5. 2007, uložil žalovanému, aby žalobci zaplatil částku 73 191 Kč s poplatkem z prodlení ve výši 2,5 promile denně z částky 16 174 Kč od 31. 7. 2004 do zaplacení, z částky 19 155 Kč od 31. 7. 2005 do zaplacení, z částky 2439 Kč od 16. 3. 2004 do zaplacení, z částky 2439 Kč od 16. 4. 2004 do zaplacení, z částky 2439 Kč od 16. 5. 2004 do zaplacení, z částky 2439 Kč od 16. 6. 2004 do zaplacení, z částky 2439 Kč od 16. 7. 2004 do zaplacení, z částky 2439 Kč od 16. 8. 2004 do zaplacení, z částky 3038 Kč od 16. 9. 2004 do zaplacení, z částky 3038 Kč od 16. 10. 2004 do zaplacení, z částky 3038 Kč od 16. 11. 2004 do zaplacení, z částky 3038 Kč od 16. 12. 2004 do zaplacení, z částky 995 Kč od 16. 1. 2005 do zaplacení, z částky 2995 Kč od 16. 2. 2005 do zaplacení, z částky 478 Kč od 16. 5. 2005 do zaplacení, z částky 826 Kč od 16. 6. 2005 do zaplacení, z částky 826 Kč od 16. 7. 2005 do zaplacení, z částky 826 Kč od 16. 8. 2005 do zaplacení, z částky 826 Kč od 16. 9. 2005 do zaplacení, z částky 826 Kč od 16. 10. 2005 do zaplacení, z částky 826 Kč od 16. 11. 2005 do zaplacení, z částky 826 Kč od 16. 12. 2005 do zaplacení a z částky 826 Kč od 16. 1. 2006 do zaplacení. Dále rozhodl o náhradě nákladů řízení.

Soud prvního stupně zjistil, že žalobce je právnickou osobou, která vznikla 1. 7. 2000 za účelem

správy obytného domu č. p. 1736/28 v K. V. Žalovaný je v označeném domě vlastníkem bytu č. 26 se spoluvlastnickým podílem na společných částech domu ve výši 6446/248610. Mandátní smlouvou ze dne 26. 2. 2003 žalobce pověřil Bytové družstvo K. V. mimo jiné zajišťováním výběru a evidencí úhrad od uživatelů mandanta. Žalovaný neuhradil předepsané zálohy za služby včetně záloh do fondu oprav v částce 2439 Kč v měsících březnu až srpnu 2004, v částce 3039 Kč v září až prosinci 2004, v částce 995 Kč v lednu 2005, v částce 2995 Kč v únoru 2005, v částce 478 Kč v květnu 2005 a v částce 826 Kč v měsících červnu 2005 až lednu 2006. Dále neuhradil doplatek za služby za rok 2003 ve výši 16 174 Kč, splatný 31. 7. 2004, a doplatek za služby za rok 2004 ve výši 19 155 Kč, splatný 31. 7. 2005. Služby za rok 2003 a 2004 byly vypočteny tzv. dopočtem podle zásad Bytového družstva K. V., protože žalovaný v roce 2003 a 2004 neumožnil provedení řádného odečtu tepla, teplé a studené vody. K zaplacení služeb takto vypočtených se žalovaný zavázal smlouvou o převodu předmětné bytové jednotky do vlastnictví žalovaného. Soud prvního stupně žalobě vyhověl s tím, že žalovaný jako vlastník bytové jednotky a člen společenství vlastníků bytových jednotek je v souladu se stanovami povinen hradit pravidelné příspěvky na výdaje spojené se správou domu, opravy, rekonstrukce a modernizace včetně záloh na služby a nedoplatky z vyúčtování služeb a že žalobcem požadovanou dlužnou částku žalovaný nezaplatil. Uvedl, že v případě vyúčtování služeb tzv. dopočtem není rozhodné, kolik tepla a vody žalovaný fakticky odebral. Nepřihlédl k námitce žalovaného, že byt nemohl řádně užívat, neboť bylo prokázáno, že v bytě nacházejícím se nad bytem žalovaného byly stavební úpravy spojené s přestavbou bytového jádra prováděny v létě roku 2003, jinak je tento byt užíván k bydlení.

K r a j s k ý s o u d v Plzni k odvolání žalovaného rozsudkem ze dne 23. 10. 2007 rozsudek soudu prvního stupně potvrdil a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení.

Odvolací soud se ztotožnil se skutkovými zjištěními soudu prvního stupně i s jeho právním posouzením věci. Dodal, že pro posouzení oprávněnosti žaloby bylo zjištění, „zda žalovaný je vlastníkem bytu a společných částí domu, jehož správu, ať již sám nebo prostřednictvím jiné osoby, vykonává žalobce, který jako právnická osoba za tímto účelem vznikl za podmínek pro jeho vznik předvídaných ustanovením § 9 zákona o vlastnictví bytů, a tedy, že je členem uvedeného společenství. V kladném případě, zda si plní či neplní povinnosti vlastníka jednotky vymezené jak zákonem o vlastnictví bytů, tak zásadami společenství, které byly schváleny 26. 11. 2002. V tomto konkrétním případě zejména platit příspěvky za správu domu, zálohy na služby zajišťované pro jeho byt společenstvím či případné nedoplatky za tyto služby jedenkrát ročně vyúčtované.“ Uvedl, že tyto skutečnosti byly prokázány, stejně tak jako oprávněnost žalobcem uplatněné částky.

Proti rozhodnutí odvolacího soudu podal žalovaný dovolání z důvodů, že řízení je postiženo vadami, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, a že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Vadu řízení spatřuje především v tom, že byť opakovaně žádal o osvobození od soudního poplatku, soud prvního stupně mu přiznal osvobození od soudního poplatku až usnesením ze dne 11. 6. 2007 a pak pro dovolací řízení, kdy mu byl zároveň ustanoven zástupce. Soudem prvního stupně ani odvolacím soudem nebyl poučen o tom, že může žádat o ustanovení zástupce, přičemž toto poučení bylo namístě, když bylo shledáno, že splňuje podmínky pro osvobození od soudních poplatků. Této otázce měl soud věnovat pozornost už také proto, že svědek V. uvedl, že žalovaný se v minulosti prokazoval potvrzením o nesvéprávnosti. Tím došlo k porušení rovnosti účastníků řízení. Dále namítl, že žaloba byla podána, aniž členové společenství žalobci k podání žaloby udělili souhlas, resp. zmocnění. Tuto námitku uplatnil již v řízení před soudem prvního stupně. V řízení došlo k porušení zásady volného hodnocení důkazů a za stavu, „kdy vznikly pochybnosti o skutkové otázce, k jejímuž posouzení bylo třeba odborných znalostí, měl soud jednoznačným způsobem stanovenou povinnost ustanovit ve věci znalce, a to po slyšení účastníků“. Nerespektování posouzení věci znalcem mohlo mít zásadní vliv na rozhodnutí ve věci, a to pokud jde o výši dluhu.

Žalovaný nesouhlasí se závěry soudů, „že bylo možné použít pro účely dopočtu energií zásady bytového družstva na základě mandátní smlouvy s družstvem a na základě smluv o převodu jednotlivých bytů, neboť zásady nebyly odsouhlaseny vlastníky bytů a ve smlouvách o převodu jednotlivých bytů byly sice odkazy na zásady družstva, s jejich zněním však žalovaný, a předpokládá, že ani jiní členové společenství, nebyl seznámen, tudíž pro něj nemohou být právně závazné“. Těmito otázkami se dovolací soud dosud nezabýval, stejně tak jako otázkou, „zda je či není vlastník bytu povinen umožnit vstup do bytu osobě k provedení odečtu za situace, kdy se tato osoba neprokáže pověřením k jejich provedení a zda pokud nebyl žalovaný o provedení odečtů prokazatelně informován, je možné mu uložit hradit nedoplatky vyplývající z vyúčtování záloh“. Žalovanému nemůže být také uložena povinnost platit zálohy za dvě osoby, když byt užívala jen jedna, neboť jeho matka zemřela. Oba soudy se rovněž nezabývaly jeho tvrzeními o jeho omezení v užívání předmětného bytu, přestože k nim navrhoval důkazy. Podle žalovaného by bylo možné na daný případ analogicky aplikovat § 698 obč. zák. K možnosti aplikace tohoto ustanovení dovolací soud dosud stanovisko nevydal. Nesprávnost rozhodnutí obou soudů spočívá podle žalovaného dále v tom, že mu bylo uloženo zaplatit poplatek z prodlení místo úroku z prodlení. Navrhl, aby dovolací soud zrušil rozsudek odvolacího soudu i soudu prvního stupně a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Žalobce navrhl odmítnutí dovolání. K dovolání uvedl, že z jednání žalovaného, který není omezen ve způsobilosti k právním úkonům, nevyplývalo, že by mu měl být ustanoven zástupce. K zahájení sporu není třeba souhlasu všech členů společenství. Ve věci nebylo třeba provádět dokazování znaleckým posudkem. Žalovaný nenamítal, že by dopočty byly provedeny matematicky nesprávně nebo v rozporu s přijatými zásadami, ale namítal, že vyúčtování nemělo být provedeno dopočtem, neboť není pravda, že neumožnil odečty měřidel. Odečítací komisaři jednoznačně potvrdili, že je žalovaný do bytu nevpustil, dveře vůbec neotevřel. Zásady, podle kterých byl dopočet proveden, vycházejí z vyhlášky č. 372/2001 Sb. Bylo na žalovaném, aby žalobci oznámil počet osob, které byt užívají.

N e j v y š š í s o u d zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Podle čl. II. – přechodná ustanovení, bodu 12 zákona č. 7/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, účinného od 1. 7. 2009 (vyjma ustanovení čl. I bodů 69, 71 a 100, ustanovení čl. XIII a ustanovení čl. XVII bodu 1, která nabývají účinnosti 23. 1. 2009), dovolání proti rozhodnutím odvolacího soudu vyhlášeným (vydaným) přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona se projednají a rozhodnou podle dosavadních právních předpisů; užití nového ustanovení § 243c odst. 2 tím není dotčeno.

Nejvyšší soud proto při projednání dovolání postupoval podle občanského soudního řádu ve znění účinném do novely provedené zákonem č. 7/2009 Sb. Po zjištění, že dovolání proti rozsudku odvolacího soudu bylo podáno oprávněnou osobou včas, se především zabýval dovoláním z hlediska jeho přípustnosti.

Dovolání proti potvrzujícímu rozsudku odvolacího soudu je přípustné za splnění předpokladů stanovených v ustanovení § 237 odst. 1 písm. b) a c), odst. 3 o. s. ř. Protože předpoklad stanovený v § 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř. nebyl naplněn, přicházela v úvahu přípustnost dovolání jen podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. Podle § 237 odst. 3 o. s. ř. rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo která je odvolacími soudy nebo dovolacím soudem rozhodována rozdílně, nebo řeší-li právní otázku v rozporu s hmotným právem.

Protože dovolání opírající se o § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. je přípustné jen pro řešení právních otázek, je v tomto případě dovolatel oprávněn napadnout rozhodnutí odvolacího soudu jen z dovolacího důvodu podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. V dovolání proto nelze uplatnit dovolací důvod podle § 241a odst. 3 o. s. ř., a dovolací soud tak musí vycházet ze skutkových zjištění učiněných v nalézacím řízení, což znamená, že se nemůže zabývat jejich správností. Dovolacím důvodem podle § 241a odst. 2 písm. a) o. s. ř., tj. vadami řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, by se dovolací soud mohl zabývat, i když nebyly v dovolání uplatněny (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), jen v případě přípustného dovolání, nešlo-li by ovšem o výklad procesního předpisu, který by činil z napadeného rozsudku zásadní rozhodnutí.

Dovolací soud dospěl k závěru, že rozhodnutí odvolacího soudu, pokud jím byl potvrzen rozsudek soudu prvního stupně ohledně poplatku z prodlení, má po právní stránce zásadní význam, neboť stejně jako rozhodnutí soudu prvního stupně v této části je v rozporu s hmotným právem. Ostatně otázku, zda lze ve sporu mezi společenstvím vlastníků jednotek a jedním z jeho členů – vlastníků o zaplacení příspěvků na náklady spojené se správou domu včetně úhrad za služby spojené s užíváním jednotek požadovat poplatek z prodlení, lze považovat za otázku zásadního právního významu, dovolacím soudem zřejmě dosud neřešenou. Dovolání směřující proti rozhodnutí odvolacího soudu v této uvedené části je proto podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. přípustné.

Ve zbývající části dovolací soud shledal dovolání nepřípustným. Přípustnost tzv. nenárokového dovolání podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. může být založena jen v případě, kdy dovolatel v dovolání označí pro výsledek sporu relevantní právní otázku, jejíž řešení odvolacím soudem činí rozhodnutí tohoto soudu rozhodnutím zásadního právního významu. Neuvede-li dovolatel v dovolání žádnou takovou otázku nebo jen otázku skutkovou, nemůže dovolací soud shledat nenárokové dovolání přípustným (viz C 5042 Souboru civilních rozhodnutí a stanovisek, C. H. Beck Praha). Dovolatel, pokud jde o zaplacení částky 73 191 Kč, nevymezil hmotněprávní otázku, kterou by dovolací soud měl přezkoumat jako otázku zásadního právního významu a taková otázka se z obsahu dovolání ani nepodává. Vznesené námitky procesní povahy nemohou založit přípustnost dovolání, neboť se netýkají výkladu procesního předpisu, který by činil z napadeného rozsudku zásadní právní rozhodnutí. Další námitky, především pokud jde o to, zda byl žalovaný seznámen s tzv. zásadami družstva, zda byl včas a řádně informován o provedení odečtů, jsou skutkové povahy. Správností skutkových zjištění nalézacích soudů se v případě dovolání podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. dovolací soud nemůže zabývat. Pokud jde o námitky ohledně právního posouzení věci, pak námitka nesprávného výpočtu z hlediska počtu uživatelů bytu nemůže být zásadního významu a námitka aplikace ustanovení § 698 obč. zák. o eventuální slevě z požadované pohledávky nemůže být důvodná již jen proto, že není zřejmé, že by právo na takovou slevu dříve a včas žalovaný uplatnil.

Dovolací soud přezkoumal napadený rozsudek v části, v níž bylo dovolání shledáno přípustným, podle § 242 odst. 1 a 3 o. s. ř. a dospěl k závěru, že dovolání v tomto rozsahu je důvodné.

Podle § 517 odst. 2 obč. zák., jde-li o prodlení s plněním peněžitého dluhu, má věřitel právo požadovat od dlužníka vedle plnění úroky z prodlení, není-li podle tohoto zákona povinen platit poplatek z prodlení; výši úroků z prodlení a poplatku z prodlení stanoví prováděcí předpis.

Podle § 697 obč. zák., nezaplatí-li nájemce nájemné nebo úhradu za plnění poskytována s užíváním bytu do pěti dnů po její splatnosti, je povinen zaplatit pronajímateli poplatek z prodlení.

Vztahy mezi společenstvím vlastníků jednotek a jeho členy – vlastníky jednotek, upravené zákonem č. 72/94 Sb., o vlastnictví bytů, nejsou totožné se vztahy mezi pronajímateli bytů a nájemci, pro které platí určitá nerovnost právě s ohledem na skutečnost, že nájem bytů je chráněným nájmem (§ 685 a násl. obč. zák.). Speciální ustanovení § 697 obč. zák. tak není na daný vztah použitelné, neboť povinnost platit poplatky z prodlení vzniká pouze v případě prodlení nájemce. K tomu srov. nález

Ústavního soudu ze dne 14. 3. 2006, sp. zn. Pl. ÚS 30/04, publikovaný ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu pod číslem judikátu 55/2006, sešit č. 40, ročník 2006. Člen společenství vlastníků jednotek – vlastník jednotky není ve vztahu ke společenství vlastníků jednotek nájemcem z hlediska § 685 a násl. obč. zák. Podle názoru dovolacího soudu v případě, kdy zákon stanoví, že určitá výjimka z pravidla se uplatní jen v případě v tomtéž zákoně výslovně uvedeném, nelze tuto výjimku ani za pomoci analogie (§ 853 obč. zák.) připustit na jiné případy, než jsou ty v zákoně uvedené. Pak ovšem důsledkem prodlení s plněním předmětné pohledávky žalobce byla možnost uplatnění úroků z prodlení nikoliv však poplatku z prodlení.

Vzhledem k posledně uvedenému právnímu závěru dovolacímu soudu nezbylo než rozsudek odvolacího soudu, pokud jím byl potvrzen rozsudek soudu prvního stupně v části týkající se poplatku z prodlení a výroku o náhradě nákladů řízení zrušit. Protože důvody, pro které byl zrušen rozsudek odvolacího soudu, platí i na rozsudek soudu prvního stupně, dovolací soud zrušil i toto rozhodnutí v uvedeném rozsahu a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2 a 3 o. s. ř.). Dovolání směřující proti zbývající části rozsudku odvolacího soudu podle § 243b odst. 5 za použití § 218 písm. c) o. s. ř. jako nepřípustné odmítl.